

Johan Appelberg

Född: 1946 - 2025

När jag började läsa juridik på universitetet hösten 1967 började jag också med aktiv idrott. Vid den tiden var jag mycket fascinerad av Japan, japansk kultur och historia, och såg alla Kurosawas samurajfilmer. Vårterminen 1968 började Stockholms Studenters Budoklubb/SSBK en nybörjargrupp i kendo. (SSBK var en del av Stockholms Studenters Idrottsförening/SSIF. I mitten på 1970-talet inordnades SSBK helt i SSIF.) Första terminen höll vi till i Kårhusets källare (Holländargatan). En långsmal lokal med inte särskilt högt i tak. Ena kortsidan bestod av speglar vilket gjorde att man kunde se sig själv när man övade hugg.

Några av dem som började denna vår fortsatte, såsom Anders Markie. (Det finns all anledning att framhålla Anders Markies betydelse för kendo i Sverige.) Andra slutade efter en tid. Instruktorer var bl.a. Noriaki Itabashi. Även Robert von Sandor var involverad. Redan till hösten 1968 fick vi lokal i Johannesskola. En stor, gammaldags gymnastiksal. Det fernissade, något sviktande, trägolvet var idealiskt för kendo. En nackdel var dock att alla i början av varje termin fick rejäla blåsor under fötterna.

Det var inte så lätt att hitta en lämplig utrustning/rustning. Efter en tid kunde jag dock köpa en rustning av en som hade tränat för Robert von Sandor, men som slutat. Denna rustning tjänade mig sedan väl i alla år. *Kuriosa*: Eftersom Japanintresset var stort lyckades jag hitta en skarp katana i en antikhandel. Troligen var den tillverkad under Andra världskriget. Jag tror att den kostade 200 kr! Denna katana kunde jag sedan använda i iai-övningar och ibland i kataträning och vid uppvisning.

1969 kom en kvalificerad japansk tränare, A Watanabe, 5 dan. Förutom att han var en skicklig kendoka, var han också en mycket trevlig människa. Han fick stor betydelse för svensk kendo.

Figur 1 - Johan Appelberg, Stefan Wermelin, Anders Markie i Brännkyrkahallen 1969 (AM)

Under de perioder då vi inte hade någon egentlig instruktör leddes träningen ofta av Anders Markie eller mig. Vi svarade också för den administrativa verksamheten inom SSBK/kendo. Som andra generationen kendoutövare följde naturligen förtroendeuppdrag. Tidvis ansvarade Anders Markie och jag för kendo i Budoförbundets kendosektion. Under de här åren försökte jag genom artiklar om kendo i studenttidningen Gaudeamus få andra studenter intresserade. Resultatet var blygsamt.

I slutet på 1960-talet tränades kendo redan i Stockholm. Robert von Sandor hade introducerat kendo ett par år tidigare och ledde träning i Brännkyrkahallen och, senare, i en gymnastiksal i en skola på Lidingö. I gruppen ingick bl.a. hans svåger Lennart Johansson (senare Sunje). Robert von Sandors betydelse för kendo i Sverige kan inte överskattas. Men kendo började också tränas på andra håll i Stockholm: Södra Judoklubben i Gubbängshallen, Budokwai i Vällingbyhallen och i Järfälla genom Järfälla Budoklubb. En något udda träningslokal var Radiohuset i Stockholm. En anställd vid Sveriges Radio ordnade så att vi kunde träna i Radiohusets träningshall. *Kuriosa:* Som vanligt hade jag tagit bussen från Karlaplan till ändhållplatsen Radiohuset. När jag kom fram var kendobagen borta! Jag gick Valhallavägen tillbaka mot Karlaplan och letade. Efter en stund hittade jag den vid ett buskage. Någon hade sökt igenom bagen, men inget var stulet.

Japanska förbundet fortsatte att stödja svenska kendo. Något år efter det att A Watanabe lämnat kom T Saito, 7 dan. På sätt och vis var han överkvalificerad för att träna svenska nybörjare. Han var mycket skicklig, uppskattad och omtyckt både som instruktör och som människa. Efter T Saito kom andra japanska tränare; M Kurihara, T Kumada m.fl. Även dessa tränare uppskattades mycket. Trevliga och lättillgängliga som människor, och mycket skickliga som instruktörer. Deras insatser betydde mycket för utvecklingen av svenska kendo.

Det japanska intresset för Sverige och svensk kendo kan förvåna. Kanske bottnade det i Robert von Sandor och hans insatser nationellt och internationellt. Vid olika tillfällen gästades Sverige av högt rankade japanska kendoutövare. Bland dessa fanns T Kasahara, 7 dan, vilken senare kom att få stor betydelse för mig. T Kasahara var verksam i Internationella kendoförbundet.

Allteftersom kendo spreds i Stockholmsområdet skapades den särskilda gemenskapskänsla som under åtskilliga år präglade Stockholms kendo: Man var med i en klubb och tränade sedan hos alla. Detta ledde till att det vid de flesta träningstillfällena var många tränande. Dessa goda träningsmöjligheter ledde i sin tur till att jag under många år tränade fem gånger i veckan.

Den omfattande träningen i Stockholmsområdet skapade en speciell gemenskap genom "kendogänget". Vi tränade tillsammans, och vi gjorde saker tillsammans. Ibland dracks en öl efter träningen. Fester ordnades. Midsommar firades tillsammans, bl.a. på Björn Wahlbergs obebyggda ö vid Värmdö och på familjen Schelins sommarställe på Ingarö. Denna sociala del av svensk kendo var viktig. På flera sätt blev denna gemenskap signifikativ för kendo i Stockholm.

1970 hölls VM i kendo i Japan. Deltagandet i detta VM fördjupade mina tankar på att resa till Japan för att träna där under en längre tid. Om jag ville förverkliga detta fick det bli efter studierna, men innan jag började arbeta. Således hösten 1973. På senvåren det året råkade jag dock ut för ett allvarligt bakslag; vid iai-övning skadades menisken i ena knäet, vilket ledde till en större operation. – I november 1973 avlade jag min jur kandexamen och i december for jag till Japan. Jag bodde hos familjen Kasahara i stadsdelen Shinagawa i Tokyo. För att försörja mig kunde jag arbeta i T Kasaharas fabrik; produktion av ståltrådsgaller. Mina dagar bestod av fabriksarbete dagtid, träning fem kvällar i veckan på den lokala polisstationen eller i Budokan, och, lördag eftermiddag, bad i det lokala japanska badhuset. *Kuriosa*: Jag var den enda utlänningen i området och utmärkte mig överallt genom min längd och mitt blonda hår. – Efter ett halvår återvände jag hem sommaren 1974.

Figur 2 - Johan Appelberg med Kashara Toshiakis familj i Japan 1973 (JA)

Tiden i Japan var betydelsefull. Genom träningen och arbetet kom jag närmare det japanska samhället än vad många andra gör som kommer till Japan. Detta ledde till en del omvärderingar,

även avseende kendo. Jag var graderad till 2 dan. I Japan tillfrågades jag om jag ville pröva för 3 dan. Jag avböjde. Inte av rädsla för att bli underkänd, utan för att jag insåg att det är svårt för västerlänningar att överhuvudtaget träna *sann* kendo. Vi kan träna en på många sätt trevlig, givande och intressant "sport". Men är detta kendo, frågade jag mig. Svaret var: nej. Vi har inte det nödvändiga historiska, kulturella och filosofiska sammanhanget. Gradering kan för en västerlänning bli en statusjakt. Det ville jag inte. För mig saknade gradering betydelse. Och när jag kommit hem igen verkade jag för att graderingar inte skulle genomföras i Sverige.

Kendo/svärdskonst är ytterst en fråga om att besegra en motståndare. Därför är tävling en naturlig del i kendo. SSBK/SSIF, och andra, började ganska tidigt anordna mer informella och trivsamma tävlingar, som *Julcupen*, *Kumada Cup* och *Det Gyllene Templet*.

Först 1974 kunde det första SM i kendo hållas. I finalen besegrade Hans Södergren, Södra, mig med 2-1. Efter detta vann jag SM de gånger jag ställde upp; individuellt 1975, 1976 och 1980. I lag (SSBK/SSIF) 1976, 1978 och 1980. *Kuriosa*: I SM-sammanhang vann jag alla mina matcher utom individuella finalen 1974. Segrarna i SM 1980 glädde mig särskilt.

Figur 3 - Prisutdelning SM 1975, fr v Anders Markie, Johan Appelberg, Hans Södergren, Douglas Sandor (skymd), prisutdelare Robert von Sandor (AM)

Under min aktiva tid frågade jag mig ofta: Hur länge ska jag träna kendo? Kommer jag överhuvudtaget kunna sluta med kendo – som betytt så mycket för mig under många år? Äldre japanska mästare visade att åldern inte är ett hinder för sann kendo. En 75-80-årig mästare utövar kendo på ett annat sätt en 25-åring. Medan den yngre lägger fysisk förmåga och kraft i övningen ser den erfarna att annat är mer väsentligt: kendo som en zenövning.

Jo, jag kunde sluta. Det fanns några olika skäl. Ett var medicinskt. Jag ansåg att det inte kunde vara hälsosamt med alla hugg mot huvudet. Vidare var vissa rörelser inte lämpliga för knäna. Ett annat skäl var att arbetet krävde allt mer tid. – Att dra ned på träningen till en eller kanske två gånger i veckan var inget alternativ. Kendo var att träna; antingen ordentligt eller inte alls. Därför blev det:

Inte alls. Efter 15 år slutade jag 1983. Oåterkalleligt. Kendo hade betytt oerhört mycket under dessa år. Men nu var det slut. Sedan jag "lagt shinai på hyllan" har jag inte engagerat mig alls i kendo. I stället har livet givit mig mycket annat. Men, jag har inte kunnat göra mig av med utrustningen. Den och kläderna ligger kvar i kendobagen på vinden.

Johan Appelberg

2021-07-20

Minnesord

Johan var en stor förebild som Kendoka men även som människa. Hans speciella stränghet och humor minns jag speciellt och de första resorna med Kendo till Berlin och Polen där han och Anders Markie var de vuxna som tog hand om och uppmuntrade oss andra. Jag minns även långt senare ett strängt officiellt brev men med en glimt av humor från Johan när jag fått min tredje fortkörningsböter under ett år.

Johan är mycket saknad.

Roland Laurent

Jag minns ett besök hos Studenternas kendolokal.

Där satt Johan och läste en bok.

Han och jag körde ett träningspass.

Han var den bästa.

Leif Svensson Sr

Johan var verkligen en fin person och jag sörjer honom.

Annika Wiren

Jag kommer så väl ihåg när Johan ledde landslagets träning i Sveriges Radios lokal. Han hade ett underbart sätt att dela med sig av sin kendo och han var en fantastisk coach.

Per Flood

Han var tränare när jag bytte klubb till SSIF. Jag kan inte ha varit mer 8-9 år då och minns honom också som strikt men också lugn, trygg och metodisk. Verkligen en av profilerna inom svensk kendo.

Göran Westerberg

Johan var alltid ett huvud längre än jag så man fick akta sin Men och hoppas på att man fick möta honom så sent som möjligt i cupen :) Det var Johan som "signade" mig till SSIF och gav mig en ny klubbtilhörighet.

Även om beskedet väcker sorg kan jag inte låta bli att tänka lite ljust på allt som han gjort för Kendon. Allas små reflektioner i denna mailslinga vittnar om hur mycket han betytt som Kendoka, för Kendons utveckling och som person.

Douglas Sandor

Johan var en fin människa och det var trevligt att träna med honom och umgås. Har som många andra här fina minnen från tiden när han tränade och ledde Studenternas och resan vi gjorde till London 1974 på första EM: et. På båten över från Göteborg fick han o Kurihara oss alla i full utrustning träna på däck utomhus, till övriga resenärers förvåning, speciellt undrande varför alla skriker hela tiden.

Ledsamt att höra att han gått bort

Torsten Ryman

Ett tidigt minne av honom är från 1970 i Osaka, där Johan ställs inför en träning i kendo med den japanska kravallpolisen Kidotai. Betoningen av deras kendo var mer åt det krigiska hållet, minst sagt. Det lugn och den stilfulla värdighet Johan ändå visade gjorde intryck på Kidotai.

Leif Thunman

Johan hade en pondus som få andra svenska kendokas hade, eller har. Både på planen och utanför. Och när Johan pratade så lyssnade man!

Mina starkaste minnen med Johan var när vi var i Brasilien vid VM 1982 och Johan var förbundskapten. Det var klart i alla stunder vem som bestämde. Han hade en naturlig och bra ledarstil. Och som kendoka var han ett föredöme.

Johan hade reigi hela vägen in i kaklet!

Leif Svensson Jr

Slutet av november 1970 hittade jag kendosträning i Johannesskola. Anders Markie tog fram en rustning och shinai. Den första jag tränade med var Johan Appelberg.

Johan var alltid på plats i ur och skur och många gånger var det bara Johan och jag även på olika träningsställen.

Han ser hård och sträng ut men när han har tagit några öl så blir han mycket glad och pratsam.

Saknar Johan oerhört mycket och tack för den tid vi tränade ihop.

Kinichi Kamiyasu

Johan var aktiv under mina första år med Kendo och gjorde ett stort intryck på mig. Han hade en närvaro som få andra och man märkte direkt och skärpte sig extra när han steg in i dojon. Han höll sällan tillbaka något och jag hyste stor respekt för hans vassa teknik och kompromisslösa stil. Vi som hade förmånen att träna med, tävla mot och lära känna honom då, kommer alltid att minnas honom och den tiden med glädje och tacksamhet. Vila i frid, Johan. Vi är många som saknar dig.

Mike Henry

Tack för fina träningsminnen och för ditt arbete inom svensk kendo.

Hans Lundberg

Tävlingsmeriter

1969

JAL Open¹ Kyu – Brons

1974

Ind-SM – Silver

1975

Kumanda Cup I – Guld

Kumanda Cup II – Brons

Ind-SM – Guld

Kumanda Cup III – Guld

Kumanda Cup IV – Guld

1976

Kumanda Cup I – Guld

VM goodwill 1–2 Dan – Silver

Lag-SM - Guld

Ind-SM – Guld

1977

Kumanda Cup II – Guld

1978

Lag-SM – Guld

1979

Lag-SM – Guld

1980

Lag-SM – Guld

Ind-SM – Guld

¹ 2nd Japan Air Lines Open European Yudansha Kendo Taikai

Texter av eller om Johan Appelberg

1970-01-13–19 Ett perfekt hugg och han blir världsmästare – Lektyr

1972-10 – Kendo del 3 – Hercules nr 10 1972

1972-11 – Kendo del 2 – Hercules nr 11 1972

1972-12 – Kendo del 3 – Hercules nr 12 1972

1978-02 – Kendo – Gaudeamus

1978-11 Stockholmsstudenterna vann SM i kendo för tredje gången – Gaudeamus

1979-09 – SSIFare i kendo-VM – Gaudeamus

1980-09 – SM i kendo – en SSIF affär – Gaudeamus

1981-09 Kendo – en sport för dig – Gaudeamus

1981-09 – Ken-Do Manuskript – Gaudeamus

1982-08 – Kendo-Världsmästarsport och Studentsport Manuskript – Gaudeamus

(Använd datum eller del av text för att söka i arkivet)

Uppdaterad i oktober 2025 av Hans Lundberg